



mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos



Vārdu spēles

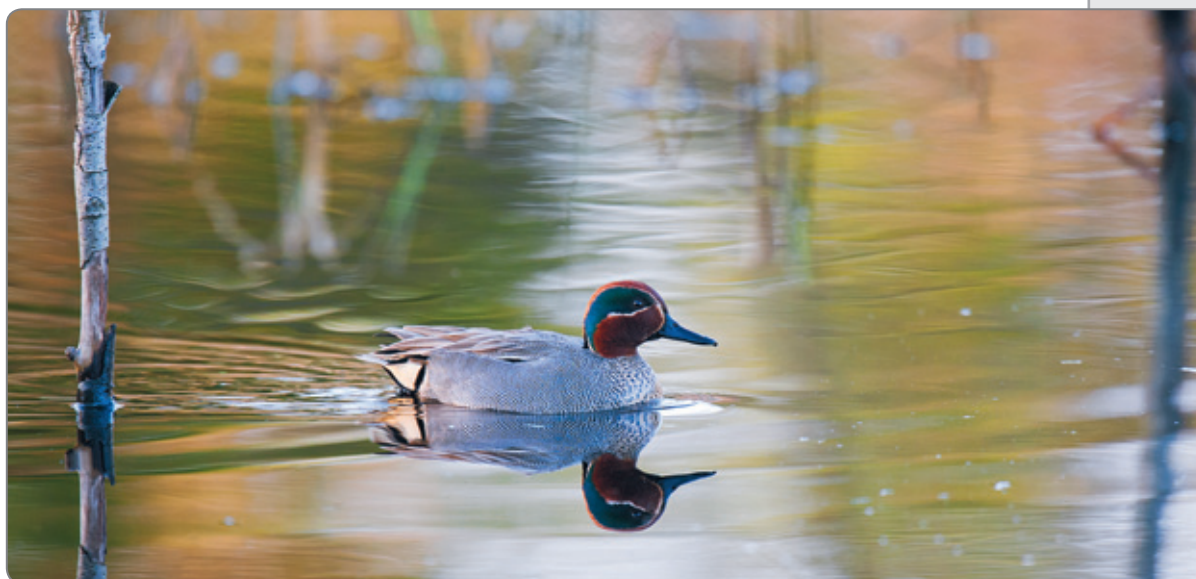
"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!



"Latvijas valsts meži" jau brīdināja:

**NEMĒSLO MEŽĀ!**  
**PAR CŪKU PĀRVĒRTĪSIES!**





Latvijā ir bezgala daudz skaistu vietu ar skanīgiem nosaukumiem, taču netrūkst arī neparastu, jocīgu vietvārdu. Ludzas Varšava, Valdgales Gambija, Balvu novada Ukraina, Medumu Ēģipte un Kanāriju sala, Teksasas ceļš uz Ameriku pie Teiču purva... Bet jūs jau sapratāt, ka nekur no Latvijas prom neesam braukuši, vienkārši šoreiz Mammadaba spēlē vārdu spēles un brauc aplūkot vietas ar mazliet dīvainiem nosaukumiem. Un tas ceļošanu dara jo aizraujošāku, jo cik tad var skatīt Ozolkalnus un Bērzkrogus – vieta ar tādu nosaukumu ir vai katrā pagastā. Skaista vieta ar skaistu nosaukumu, tomēr ceļinieks neiedomājas apstāties tāpat vien. Un tad pēkšņi – Lielie Muļķi, Šķeltovas Prusaki, Aglonas Muša. Jāpiestāj!

Kad un kurš izdomājis nosaukt ciemu Mušas vai Prusaka vārdā? Kāpēc dzija meža vidū Suntažos, no kurienes līdz Vācijas galvaspilsētai ir 1216 kilometru, pēkšņi atrodas Berlīnes krustojums? Ar kādu lielisku humora izjūtu bijis apveltīts cilvēks, kurš pa Teksasas ceļu lika doties uz Ameriku tepat Atašienas mežniecībā? Un kā ir atpūsties pie priežu meža ieskautā Ziloņa ezera? Diemžēl atbildes uz jautājumiem par vietas nosaukuma rašanos ne vienmēr izdodas atrast, daudz stāstu jau aizgājis aizmirstībā līdz ar pašiem jocīgo vietvārdu devējiem. Bet dažkārt leģendas ir dzīvas, un rodas arī jauni stāsti, kuros Mammadaba ieklausījās.

### Velnezers

2. lpp.



### Zaķu pļava

6. lpp.

### Ziloņa ezers

10. lpp.

### Berlīnes krustojums

14. lpp.





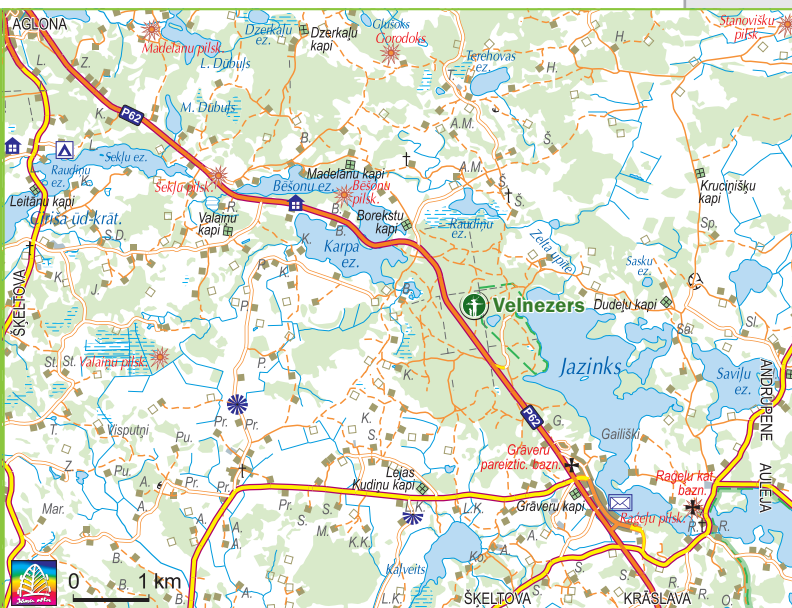
# Velnezers

## Velnezers



Aglonas novads  
Grāveru sils

Rīga – 250 km  
Aglona – 12 km



Krāslavas rajona Škeltovas pagastā 1977. gadā izveidots dabas liegums “Čertoka ezers (Valnezers)”. Svarīgākā 53 ha lielā dabas lieguma vērtība – unikālais Čertoka (Čertaka) ezers, saukts arī Velnezers un Velnezers, un paugurainā apkārtnes ainava ar sausieņu priežu mežiem. Vietām sastopami nelieli pārejas purvi un piekrastes veģetācija. Dabas lieguma teritorijas flora un fauna kopumā ir rūpīgi izpētīta, un atzīts, ka sugu sastāva un skaita ziņā tā ir diezgan nabadzīga. Ezera un apkārtējās ainavas aizsardzība ir svarīgākais dabas lieguma mērķis un uzdevums.



## Smaragdzaļais skaistulis

Braucot no Aglonas uz Krāslavu, ceļš aizvedīs pie valsts nozīmes aizsargājamā dabas objekta Velnezera jeb – kā tajā pusē ezeru sauc – pie Čertoka, kas savus viesus sagaida noslēpumains, leģendām apvīts un neparasti smaragdzaļš, kaut gan reizēm ūdens kļūst zilganzaļš vai pēkšņi var uzmirzēt teju jebkurā varavīksnes krāsā.

Velnezers ir tikai 1,9 ha liels, taču ļoti dziļš – vietām esot 18 metru. Ūdens ir neparasti dzidrs – var skatīt dibenu astoņu metru dziļumā. Arī garša ūdenim neierasta – saldena. Citi stāsta, ka ezeram nemaz neesot dibena, ka tas veidojies, nokrītot meteorītam vai kādam citam debess ķermeņim, un to mēdz saukt arī par ezerdobi.

Mītus par ezeru pastiprina arī tas, ka ezerā ir maz ūdensaugu, pavisam nedaudz zivju sugu – gadoties vien pa kādam asarim, bet patiesībā makšķernieki te nelabprāt izmēģina laimi.

**Dienvidu pusē ezeram agrāk bijusi pļava, kur tikuši vesti zirgi pieguļā. Pļavā atradās ieklaka, un pašas pļavas vidū bedre gultas lielumā. Šo bedri sauca par Velna gultu. Puiši vienmēr ir derējuši, ka šajā gultā visu nakti nogulēs, bet nevienam tas nav izdevies. Kā tik aizmiegs, tā vienmēr pamostas citā vietā pļavā vai netālu no Velna gultas, tur it kā pats veļns būtu gulējis un puišus laukā sviedis.**

Grāveru silā aug vairākas reto augu sugas – smiltāju neļķe, meža silpurene, Baltijas dzegužpirkstīte, bet vasaras naktīs reibinoši smaržo naktsvijoles. Ezeram var brīvi pieiet no jebkuras vietas, var apiet apkārt pa tūristu iemītu taku. Taču, ejot gar ezeru, pavērojiet vēl vienu dīvainību – lai kurā pusē cilvēks atrastos, ezera krastu panorāma gandrīz nemainās – līdzīga ainava ar smuidrām priedēm un bērziem krastā paveras no jebkuras vietas.

Ezera krasti te neparasti klusi, jo putni ezermalas kokos uzturas nelabprāt. Arī cilvēki Čertoka tuvumā nekad neesot dzīvojuši, jo pie ezera grūti ilgstoši uzturēties – kaut kāds īpašs magnētiskais strāvājums ezera apkārtnē cilvēkiem liek nomaldīties un justies mazliet neomulīgi. Dzirdēts, ka tālumnieki, pie maģiskā ezera beidzot nokļuvuši, jūtas mazliet vīlušies – skaisti, bezgala skaisti, taču nepamet sajūta, ka neesi šeit gaidīts. Te negribas trokšņot, nekārojas peldēties, vien klusi apbrīnot smaragdzaļo daiļumu. Tā laikam ezers cenšas pasargāt sevi un savus noslēpumus.

Atpūtai izvēlieties vien pārsimt metru attālo Jazinkas ezeru, kurā var gan makšķerēt zivis, gan peldēties. Ezera krastos iekārtota atpūtas vieta, te var iekurt ugunsgrābi un, skatoties Jazinka zilajos ūdeņos, atcerēties zaļacaino kaimiņu Čertoku.





# Vispirms jābūt labam cilvēkam

Dziedātājam Sergejam Jēgeram ir neparasts vīriešu vokālais diapazons – kontrtenors. Tā ir īsta Dieva dāvana, liels retums. Par to liecina arī fakts, ka 2005. gadā viņu uzaicināja uz labāko pasaules dziedātāju konkursu Velsā, kur no 600 dalībniekiem viņš bija vienīgais kontrtenors 25 finālistu vidū un ieguva godpilno 6. vietu. Kopš 2001. gada, kad Rīgas 800 gadu jubilejas laikā tā pa īstam sākās dziedātāja karjera, Sergeja Jēgera neparastā balss ir skanējusi gandrīz vai visās slavenākajās pasaules koncertzālēs, viņš dzied operā, izpilda kamerģitāru, lielas formas skaņdarbus, sniedz solokonzertus. Un viņa skaistā balss prot apburt klausītājus. Jā, Sergejs Jēgers ir dziedājis visur, tikai Vilcē ne.

– Jūs Vilcē neesat dziedājis, bet tur kapličā skanēs par jūsu ziedoto naudu lietais kapu zvans...

– Jā, ar Vilci man joprojām sarežģītas attiecības. Tur esmu dzimis un pavadījis bērnību, tur mācību gados brīvdienās atgriezies pie mīļās omītes, un Vilces kapsētā guļ mana mamma, kura gāja bojā auto-katastrofā, kad man bija pieci gadi. Uz Vilci braucu, kad vien varu, arī puķes no koncerta vedu mammai uz kapsētu. Reiz atbraucu uz kapiem un brīnos – kur pazudis 150 kilogramu smagais kapu zvans. Izrādās – nozagti visu triju pagasta kapsētu zvani!

Vienai kapsētai par zvani samaksāju, un pagasta ļaudis sāka vākt ziedojumus vēl diviem kapu zvaniem, noorganizējām labdarības koncertu. Pagāja gads, līdz atkal visās trijās Vilces kapsētās aizgājēju viņa pēdējā ceļā pavada zvani skaņas.

– Līdztekus koncertēšanai un pasniedzēja darbam Latvijas Mūzikas akadēmijā 2007. gadā jūs esat izveidojis labdarības fondu “Sergeja Jēgera labdarības fonds”, kura mērķis ir sniegt palīdzību bērniem, kuriem ir veselības problēmas vai ierobežotas spējas, kas rada grūtības iekļauties sabiedrībā.

– Es uzskatu, ka labdarība nevar būt pienākums, tas ir aicinājums, kas dod prieku un gandarījumu. Ja man ar savu darbu izdodas nopelnīt, es ar prieku palīdzu tiem, kam tas nepieciešams, kam šobrīd ir grūti. Cilvēki bieži uzskata, ka ziedot ir viņu pienākums. Bet bērnumā nevajag saldumus Ziemassvētku laikā, tur alkst pēc mīlestības. Trūkst labu, izglītotu speciālistu, kas darītu savu darbu ar izpratni par šo bērnu jūtām. Es savulaik vedu bērnus uz teātri un operu, tagad viņi nāk uz maniem koncertiem. Ne jau visi, protams, taču nāk. Un tā ir īstā alga par manu darbu.

Jā, man palīdzības sniegšana ir sirds aicinājums, kas nav radies tikai tāpēc, ka bērniem nācies ciest, augot bez vecākiem. Es mācījos mūzikas internātskolā, vēlāk desmit gadus nostrādāju bērnumā un labi saprotu šo bērnu vajadzības. Jā, es viņus arī zēloju un aizstāvu, taču zinu – viņiem ir jāiemāca, ka dzīvē ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums. Bieži runāju ar slimo bērnu vecākiem, jo viņi daudz var darīt savu bērnu labā, dodot viņiem mīlestību. Nevar tikai bēdāties, ir jācīnās par savu bērnu.

– Kā jūs visu to pagūstat – koncerti, mēģinājumi, labdarības pasākumi, radošās nometnes bērniem?

– Es esmu tāds kustīgs, visu laiku darbojos, cīnos par taisnību. Cenšos laiku saplānot, lai neko neaizmirstu. Arī mērķtiecīgs esmu, galu galā jau bērniem, kad man jautāja, par ko gribu kļūt, es atbildēju: “Par Žoržu Siksnu.” Nekad neesmu nolaidis rokas, vien daudz strādājis un mācījis pie lieliskiem pedagogiem, jo dziedāt man patīk, un es gribu dziedāt nevis vienkārši labi, bet ļoti labi, lai ne man, ne klausītājiem nebūtu garlaicīgi.

Man patīk mans darbs, patīk ceļot, gatavot ēst. Es cenšos dzīvot ar prieku un gribu, lai arī citiem būtu prieks.





# Zaku , pļava

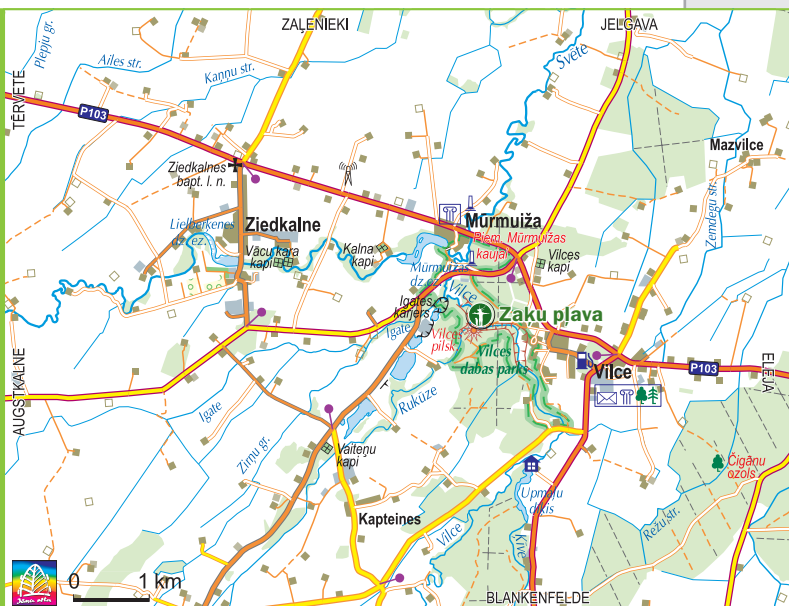


## Zaķu pļava



Vilces pagasts  
Jelgavas novads

Rīga – 80 km  
Jelgava – 35 km



Zemgali un jo īpaši Jelgavas novadu uzskata par līdzenu un plašiem, auglīgiem laukiem bagātu vietu. Taču pierobežā starp Eleju un Tērveti ir redzamas arī Zemgalei netipiskas gleznainas ainavas – klinšainas upju ielejas, gravas un pakalni.

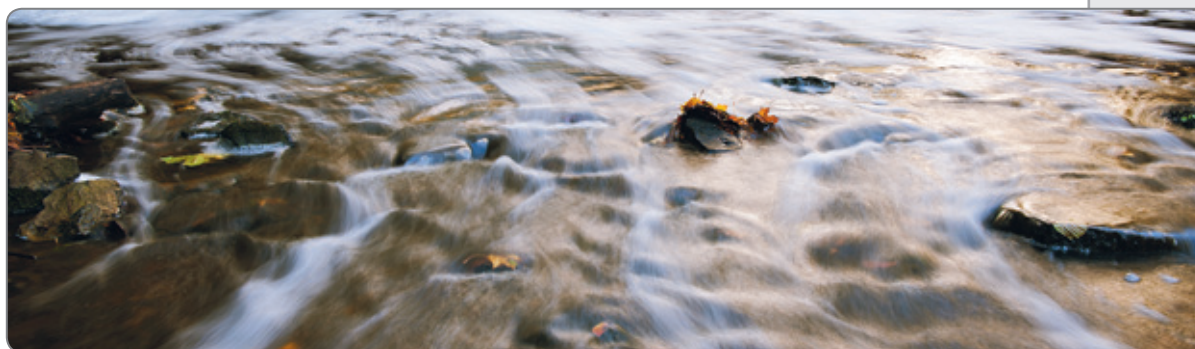
Zemgales līdzenumā starp Vilci un Mūrmuižu Vilces upes ielejā 2004. gadā projekta EMERALD ietvaros tika izveidots ainaviski skaistais dabas parks “Vilce” – Eiropas nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija 114 ha platībā, kas iekļauta arī Eiropā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000*.

Dabas parks ietver: Vilces muižas apbūvi ar parku, Vilces pilskalnu, Vilces gravu ar skaistām ainavām un retiemi augiem, akmens tiltu, senu kapu laukus un kauju vietas.

Cauri parkam vijas gleznainās Vilces un Rukūzes upes. Stāvajās krastu nogāzēs atrodami vairāki Latvijā un Eiropā aizsargājami biotopi un augu sugas, tajā skaitā nogāžu un gravu meži, kuros īpaši bagātīgi pārstāvētas retās augu sugas – villainā gundega un pūkainā asinszāle.

Dzīlajā Rukūzes upītes ielejā konstatētas vairākas upju straujtecēs. Rukūzes kreisajā krastā, Vilces pilskalna pakājē pirms ietekas Vilcē, redzami arī nelieli smilšakmens atsegumi, kas Zemgalē nav nemaz tik bieži sastopami.

Apmeklētākā vieta dabas parkā ir Zaķu pļava un Vilces pilskalns. Apmeklētāju ērtībai un izziņai izveidoti informācijas stendi un norādes, ierīkotas kāpnēs, tilti un skatu platformas.



## Vilces pagasts

Jelgavas novada dienvidu daļā pie pašas Lietuvas robežas atrodas Vilces pagasts, kas var lepoties ar senu un varonīgu vēsturi. Rakstītos avotos Vilces Mūrmuiža (Gemauerthof) minēta jau 1590. gadā. 1705. gadā Lielā ziemeļu kara laikā Svētes upes krastos notika Mūrmuižas kauja, kurā 7000 karavīru lielā zviedru armija sakāva 20 000 karavīru lielo krievu karaspēku. 1935. gadā Latvijas valdība Mūrmuižas kaujas vietā zviedriem atļāva izveidot pieminekli ar uzrakstu latviešu un zviedru valodā: "1705. gada 16. jūlijā šajā vietā zviedru karapulki Ādama Ludviga Lēvenhaupta vadībā uzvarēja spēcīgāku ienaidnieku." Svētes upes kreisajā krastā 1991. gadā uzstādīts piemineklis kritušo zviedru karavīru kapavietā.

Vilces muižas apkaime sāka uzplaukt 1822. gadā. 1893. gadā Vilce apvienojās ar apkārtnējo muižu apdzīvotajām vietām un daudzo reformu gaitā kļuva par trešo lielāko Jelgavas novada pagastu.



**Barons Vilhelms Hāns esot krāpis baronesi Idu, slepus satiekoties ar muižas dārznieka Riekstiņa meitu. To uzzinot, baronese izplūdusi asarās, no tām arī esot radies Lielmātes avotiņš. Savukārt dārznieks Riekstiņš kļuvis par aktīvu 1905. gada revolūcijas dalībnieku un Vilcē drukājis skrejlapas.**

Vilce ir neparasti skaista vieta līdzenajā Zemgalē. Te savu mazo, gleznaino upīšu tīklu savijušas Ķīve, Platone, Rukūze, Sidrabe, Svēte un Vilce, bet arhitektūras piemineklis – Vilces muiža – kļuvusi par apkārtnes centrālo figūru.

Vilces pils celta 18. gadsimtā, bet 19. gadsimtā tā krietni pārbūvēta – ēka tikusi pie otrā stāva. Kādreizējās barona medību pils galvenajā fasādē labi saglabāties ieejas portāls vēlā baroka formās, augšdaļā – marmora cilnis ar Mēdemu un Keizerlingu alianses ģerboni. Muižas apbūve veidota kā simetrisks ansamblis ar saimniecības ēkām – saglabājusies arī muižas klēts un smēde. Ainavu parks pie muižas veidots 19. gadsimta vidū.

Senajā, nostāstiem apvītajā barona medību pilī skan bērnu balsis, jo tagad te ir Vilces pamatskola. Pirmo reizi skolas vārds Vilces pagastā minēts 1819. gadā, kad Vilces muižā dzimtkungs ierīkojis klases, kurās mācīja lasīt, rakstīt, rēķināt, arī ticības mācību. Laiki mainījās, bet izglītībai tika veltīta liela vērība. Par to liecina arī 1937. gadā valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa stādītais ozols, kas aug un kuplo pie skolas un nu jau sasniedzis 2,13 metru apkārtmēru.

Vilces muižai ir paveicies, tā nav nolemta aizmirstībai. Gluži otrādi – senatnīgajā muižas ēkā skan bērnu čalas, skolotāji un audzēkņi prot saglabāt vēstures liecības, rūpējoties par kārtību Barona takā, kas ved uz divpadsmit metru augsto, tūristu apskatei labiekārtoto Vilces pilskalnu, vairākām paaudzēm zināmo Vilces upes gravu, Zaķu pļavu. Netālu no skolas vēl no muižas laikiem saglabāties Mīlestības kalniņš un Lielmātes avots.

## Velna grava

Turpat aiz skolas sākas muižas parks, kurā meklējama nostāstos minētā Velna grava. Mazliet mežonīgā, varenu koku ieskautā Velna grava ir Vilces upītes kreisā krasta sāngrava. Viegli iztēloties, kā pa to klīst melnas ēnas. Kādus 100 metrus no Vilces upes, gravas vidusdaļā, atrodas Velna jeb Barona tiltiņš.

**Reiz velns gājis gar Vilces upes malu uz Silakuršiem, nesdams maisā akmeņus. Pēkšņi iedziedājies gailis. Velns tik ļoti sabijies, ka akmeņi izbiruši un izveidojusies grava, ko vēlāk nosauca par Velna gravu.**

## Vilces dabas taka

Romantiskiem nostāstiem apvītā Vilces dabas taka ved pa nozīmīgākajām apskates vietām no Vilces muižas uz Vilces gravu, kur uzziedot Latvijā pirmās pavasara vizbulītes. Šeit var nobaudīt Lielmātes avotiņa dzidro ūdeni un atcerēties senos nostāstus, kas apvij muižu un parku.

Tālāk ceļš ved pa Barona taku, pa kuru labprāt pastaigājušies Vilces muižas baroni. Stendos izvietotā informācija ļauj uzzināt, kādi iemītnieki mājā Vilces mežos. Taka aizvijas līdz pilskalnam, kura pakājē satek Vilces un Rukūzes upes un paveras Zemgalei netipiski smilšakmens atsegumi.

Vilce un Rukūze te demonstrē visai strauju tecējumu, nemaz neapgādinot lēnīgas un klusas Zemgales upes plūdumu. Vilce ir Svētes labā krasta pieteka. Kā daudzas citas šīs puses upes, arī Vilce sākas Lietuvā un no sava nepilnus 50 km garā tecējuma tikai pēdējos 15 km līkumo pa Latvijas teritoriju, turklāt rādīdama Zemgalei neierastus smilšakmens un dolomītsmilšakmens atsegumus.

### Vilces pilskalns

Vilces upes ielejā joprojām lepni stāv 12 metru augstais Vilces pilskalns, kas bijis apdzīvots vidējā un vēlajā dzelzs laikmetā (5.–9. gs.). Pilskalna plakums un nogāzes ir sakoptas, uzbūvēts arī skatu laukums, no kura paveras lielisks skats uz Vilces un tās pietekas – Rukūzes upītes – ieleju. Sens nostāsts vēstī, ka Vilces pilskalns nekad neesot ticis ieņemts, tikai, lai tas nekristu ienaidnieku – krustnešu – rokās, zemgaļi paši to pametuši, nodedzinājuši un aizgājuši dzīvot citur.

### Zaķu pļava

Zaķu pļava ir atpūtnieku iecienīta teritorija, kur apskatāms Vilces pilskalns ar takām un skatu platformām, kā arī iemēģināms jaunais gājēju tilts pār Vilces upi. Te var aplūkot smilšakmens atsegumus straujās Rukūzes upes kreisajā krastā. Zaķu pļavā iepretim pilskalnam izveidota atpūtas vieta ar galdiem, soliņiem, šūpolēm un vietu ugunskuram. Šeit atvēlēts laukums arī telšu vietām, tāpēc Zaķu pļavu vērts iekļaut garāka pārgājienu maršrutā.

Un uz to visu nolūkojas šķelmīgais, kokā grieztais Zaķu pļavas sargs.



Lieldienas rītā Vilces muižas meitas gājušas uz Vilces upi mutes mazgāt. Nākot no Vilces gravas puses, ieraudzījušas, ka pilna pļava ar zaķiem, un iesaukušās: “Vai, te ir kā īstā aķu pļavā!” Un tā šai pļavai ir cēlies nosaukums Zaķu pļava.





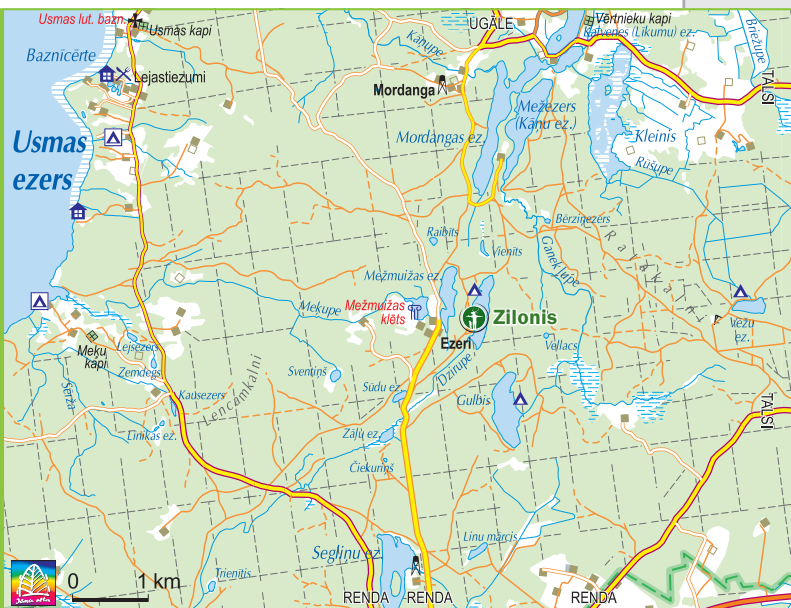
# Zilona 'ezers

## Ziloņa ezers



Rēndas pagasts  
Kuldīgas novads

Rīga – 130 km  
Sabile – 25 km  
Kuldīga – 25 km



Rēndas pagasts ir pavisam labi iekārtojies: viena daļa atrodas gleznainajā Abavas ielejā, un, it kā skaistuma vēl nebūtu gana, tas piekļaujas arī lielajam un lepnajam Usmas ezeram. Lielāko pagasta zemju daļu gan aizņem plaši priežu meži, bet Rēndas ziemeļaustrumu daļā atrodas salīdzinoši daudz ezeru, no kuriem lielākie ir Segliņš, Slujas un Mežmuižas ezers (Mežezers), Mežīļu dzirnavezers un ezers ar visai neparastu nosaukumu – Zilonis.

Rēndas apkārtnē atrodamas spilgtas vēstures liecības, te daudz kas saglabājies arī no hercoga Jēkaba valdīšanas laikiem, kad novadā notika strauja rūpniecības attīstība. Kurzemes hercogistes laikā 17. gadsimtā Rēnda bija plaukstošs manufaktūras centrs, šeit tika attīstīta kokapstrādes, fosfora, parfimērijas un ziepju rūpniecība, ierīkotas linaustuves, stikla fabrika, papīra dzirnavas, darvas un kaļķu cepļi un pat prāva vīnaudzētava. Abavas senlejas labajā krastā, parka ieskausts, izvietojies Lielrēndas muižas ansamblis, kurā tagad darbojas Rēndas pamatskola.

Rēndas centrā paveras skats uz Rēndas evaņģēliski luterisko baznīcu, kas celta ap 1750.–1786. gadu. Iepretī baznīcai nelielajā Īvandies upītē apskatāmi divi krāčaini 1,4 un 2,0 m augsti un 9 m plati ūdenskritumi.

Uz ziemeļiem no ūdenskritumiem pie Mazupītes ietekas Abavā atrodas Rēndas piilskalns, bet pretējā Abavas krastā redzami senatnē Ziemeļkurzemesi apdzīvojušo Baltijas somu akmens krāvuma senkapi.



## Ezers, vārdā Zilonītis

*“Redzu augstu debesīs  
Lido pelēks zilonis  
Kāpēc gan tam nelidot,  
Ja jau reiz tas lidot prot?”*

Vietējie ezeru dēvē dažādi: Ziloņa ezers, Ziloņu ezers, Zilonis, tomēr lielākoties sauc par Zilonīti – tā mīļāk un tuvāk. Rendenieki lepojas ar savu ezeru, piedēvējot tam visas ziloņiem raksturīgās simboliskās īpašības. Kāpēc gan nevarētu ezeru saukt par Ziloni, kas ir tik lielisks dzīvnieks – spēka, ilgmūžības, miera, gudrības, intelekta un auglības simbols? Turklāt ziloņiem ir arī cieša saistība ar ūdeni. Pārvarot milzīgus attālumus, ziloņu bars cenšas uzturēties ūdens tuvumā. Ziloņi ne tikai dzer ūdeni, bet arī labprāt peldas.



Tādu dzejolīti par lidojošu ziloni reiz sacerēja Guntars Račs. Un, ja mēs no teikām zinām, ka agrāk visi ezeri lidoja, bet uz zemes nolaidās vien tad, ja kāds atminēja tā vārdu, varētu domāt, ka arī lidojošais zilonis reiz tomēr nolēmis apmesties uz Zemes un kļūt par burvīgu ezeru Rendā.

Nu, labi, mēs jau zinām, ka ezera nosaukums Zilonis, vis ticamāk, ir atvasināts no grūtāk izrunājamā vārda Dzilons.

Tā tad skaidrs, ka mūsu Zilonītim ir liela saistība ar lielajiem, skaistajiem dzīvniekiem.

Bet kāds tad izskatās Rendas Zilonis?

Skaists, mierīgs un tīrs. Zilonītis ir 16,4 ha liels, tā vidējais dziļums ir trīs metri, bet lielākais – pieci metri. Protams, salīdzinot ar pagasta milzeni Usmas ezeru, tāds nieks vien ir, bet cik daudz prieka tas sagādājis!

Ezeram ir garena, saplacināta forma. Kartē raugoties, ziloņa formu nu nekādi nevar saskatīt, bet ziloņa snuki gan pie labas gribas varētu sažīmēt. Zilonītis slavens ar tīro ūdeni, kas patīk ikvienam peldētājam. Kādreiz ezera tīro ūdeni bija iecienījuši arī vēži. O, jā, vēžiem te būtu kur paslēpties, jo ezera krastos nolūzušie koki atraduši patvērumu ūdenī, radot īstu makšķernieku biedu – ķērājus.

Makšķerniekus tas tomēr nebaida, jo ezerā sastopamas raudas, asari, līdakas, līņi, kas sasnieguši visai prāvus apmērus. Ezeru rotā arī virsūdens augi (grīšļi, niedres, kosas, vilkvālītes), peldlapu augi (lēpes), iegrimušie augi (elodejas un daudzlapes). Un visu šo bagātību ar lielu mīlestību savā klēpī auklē Zilonītis.

Ūdenstilpi iecienījis arī bebrs, kuram lapu koku trūkums ezera krastos licis pat mainīt ēdienkarti, un nu jau negausis meties grauzt priedes.

Bet Zilonītim piemīt vēl kāda brīnumaina īpašība: rāmā laikā ūdens līmenis ik pa laikam ceļas un nokrītas par četriem centimetriem. Varbūt Zilonis tā elpo?

Rendas Zilonis nav vientuļš. Kaimiņos dažū simtu metru attālumā austrumos iekārtojos Mežmuižas ezers. Mežmuižas ezera krastos atrodas māju grupa – Ezeru ciems (agrāk saukta Mežmuiža).

Un vēl par to, lai Zilonīša krastos allaž valdītu rosība, gādājusi AS “Latvijas valsts meži”, iekārtojot vairākas atpūtas vietas, kur atvilkt elpu pēc peldes neparasti tīrajā un mīkstajā ūdenī, novērtēt makšķernieka veikumu, atpūtināt ogojot vai sēņojot nogurušās kājas vai sarīkot romantisku pikniku.

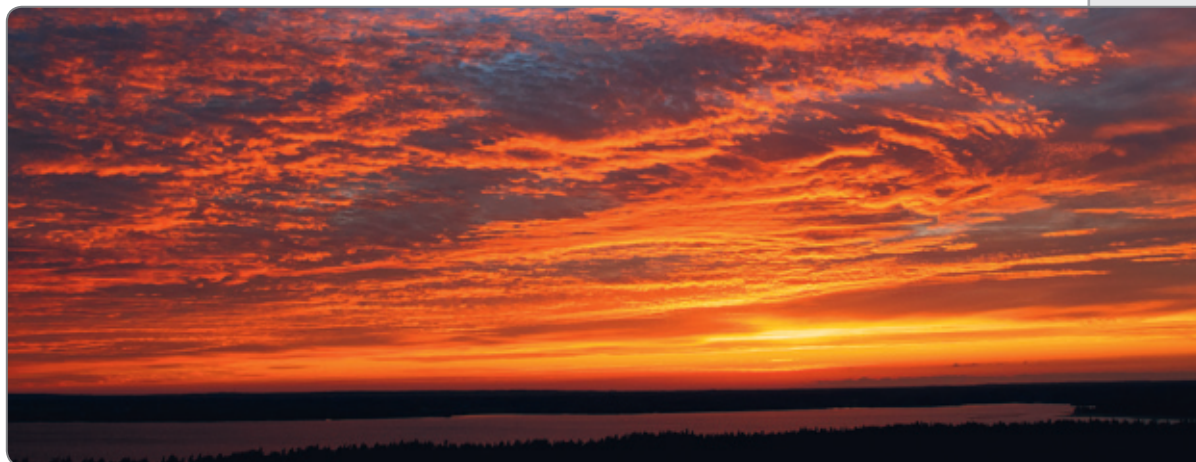
## Ēģipte Medumos

Iedomājieties to jauko sajūtu, kad tumšā un drēgnā novembra vakarā, braucot uz Medumu robežpunktu, pēkšņi ieraugāt uzrakstu: Ēģipte–Rīga 225 km. Acu priekšā uzvirto pastkartīšu cienīga ainava ar zilu jūru, palmām un piramīdām. Taču šoreiz palmu nebūs, būs tikai vēl viena mīkla, vēl viena vārdu spēle.

Ēģipte (agrāk saukta par Vilkumiestu) ir ciems Daugavpils novada Medumu pagastā pašā Lietuvas pierobežā Laucesas ezera jeb, kā to sauc vietējie – Smelīnes ezera krastā. Apdzīvotā vieta izveidojusies pie bijušās Ēģiptes (*Aegypten*) mācītājmuižas un zirgu pasta stacijas, jo 19. gadsimtā šī vieta atradās Krievijas impērijai stratēģiski nozīmīgā Sanktpēterburgas–Varšavas–Berlīnes ceļa malā. Šeit mainīja zirgus un varēja pārnakšņot, runā, ka pasta stacijā reiz pārgulējis arī Krievijas cars Aleksandrs II. Medumos bieži ciemojies un kopā ar draugu – Medumu muižkungu Augustu fon Etingenu – medībās devies Vācijas kanclers Otto fon Bismarks.

Taču šoreiz vairāk par Ēģiptes rosīgo pagātņi mūs interesē, kā radies tik neparasts vietas nosaukums. Droši zināms vien tas, ka tas nav nekāds jauno laiku izdomājums, ka savu neparasto nosaukumu vieta ieguvusi jau sen, jo pašlaik redzamās 1823.–1825. gadā atjaunotās luterāņu baznīcas zīmogā bijusi attēlota ēģiptiešu piramīda – viens no senajiem reliģiskajiem simboliem. Taču šīs apdzīvotās vietas vēsture, protams, sākusies daudz agrāk. 1567. gadā šeit uzcelta vecā luterāņu koka baznīca, bet tai bijis lemts sarežģīts liktenis, to postījuši visi, kas tik nākuši pie varas, līdz tā pārvērtusies teju vai drupās un kļuvusi par vietējas nozīmes kultūras pieminekli.

Pie baznīcas ir pusaizmirsta kapsēta, kur vēl var nojaust 200–300 gadu vecu apbedījumu vietas. Šajos kapos apglabāts arī Jāņa Raiņa pirmais skolotājs, Ēģiptes un Birķeneles draudzes garīdznieks Oskars Svensons un viņa ģimene.



## Kanāriju sala Medumu ezerā

Medumu ezera krastā pie vidusskolas tiek kopts 30 ha plašs parks, kuru 20. gadsimta sākumā iekārtoja Sanktpēterburgas botāniskā dārza pārzinis Lackis. Parkā joprojām aug vairāk nekā 30 retu koku un krūmu sugu, tajā skaitā asinssarkanais grimonis, Daugavas krustābele, Eiropas segliņš, balzama dižegle, Eiropas lapegle, Kolorādo asā egle.

Gleznainajiem līčišiem bagātais, ainaviskais Medumu ezers ar sakoptajiem krastiem ietilpst dabas liegumā Medumu ezeraine. Ezera četras salas ir botāniskais liegums, bet šoreiz mūs interesē tikai viena sala, kura ieguvusi visai dīvainu nosaukumu – Kanāriju sala. Jāatzīst, ka nosaukuma devējam humora nav trūcis: ja Medumos pusdienlaikā var aizskriet līdz Ēģiptei, kāpēc nevarētu sēsties laivā un aizirties arī uz Kanāriju salu? Vēl viena joku spēle ar vietu nosaukumiem.



# Berlīnes krustojums

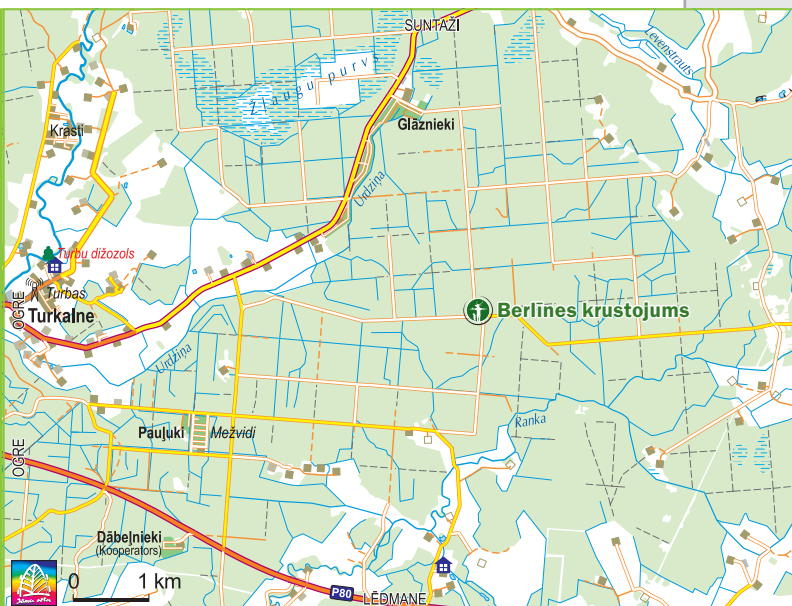


## Berlīnes krustojums



Suntažu pagasts  
Ogres novads

Rīga – 48 km  
Varšava – 729 km  
Berlīne – 1216 km



Šoferis, kurš, mazliet aizdomājies, brauc pa Ķeguma–Siguldas šoseju, pusceļā starp Suntažiem un Glāžšķūni var apmulst, jo pēkšņi ierauga ceļa rādītāju – Berlīnes krustojums 7 km. Nē, nūdien jāiebrauc tie nieka septiņi kilometri un jāapskatās, kas tad tur īsti ir.

Jā, garām pabraukt nevar. Ceļa rādītājs ar svītrotu stabu – gluži kā vecās filmās – liek apstāties. Uzraksts vēsta: Berlīne 1216 km, Varšava 729 km, Rīga 48 km. Lapenīte, galdiņš, soliņi, un visapkārt tikai mežs, milzīgs meža masīvs, desmit kilometri būtu jāiet, lai tiktu otrā malā.

Vieta apbur tieši ar savu nekuries sajūtu. Klusums, miers, tikai mežu šalkas un putnu balsis. Un tad sāk urdīt tāda dīvaina noslēpuma atklātgribēšanas sajūta.

Kādēļ vieta ieguvusi tik neparastu nosaukumu? Kas te kādreiz bijis? Uz mirkli vien piestājot šajā vietā, atbildes uz šādiem jautājumiem nevar iegūt. Atbildes joprojām meklē arī Vidusdaugavas mežsaimniecības Ogres meža iecirkņa vadītājs Jānis Grīslis, kurš šo neparasto vietu pēta jau ilgākus gadus. Bet ir versijas, kas rosina fantāziju.



## Mazbānīša noslēpumi

Iedomāsimies, ka ir apmēram 1935. gads. Nupat uzbūvēts 27 kilometrus garais šaursliežu dzelzceļš no Ogres uz Lauberi, mazajā stacijā meža vidū tūlīt pienāks mazbānītis, kas no Ogres stacijas atvedīs Rīgas bezdarbniekus. Viņi dosies uz darbu mežā, bet bānītis, smagi pūzdams, sāks atpakalceļu ar sagatavotajiem kokmateriāliem. Dokumenti liecina, ka Satiksmes departamenta lūgums piešķirt 0,5 ha zemes krautuves ierīkošanai Ogres stacijā ir apmierināts, koku sagatavots diezgan, un bānītim darba netrūkst. Mežstrādnieki te paliks uz visu nedēļu, tepat barakā arī dzīvos un gaidīs nedēļas beigas. Ir krīzes laiks, labi, ka ir darbs.

Vienu mazbānīša atzaru sauc par Sibīriju. Loģiski – lai arī mežstrādniekiem labi maksāja, darbs te nebija no vieglajiem. Bet valdība mežizstrādi tolaik uzskatīja par nozīmīgu, jo nostāsti vēsta, ka vienā mazbānīša stacijā Kārlis Ulmanis iestādījis ozolu, kas, Lauberis skolēnu aprūpēts, zaļo vēl šodien.

Kādu laiku uz šejieni brauca tikai lielas nepieciešamības dēļ, jo ceļi bija gandrīz neizbraucami. “Latvijas valsts meži” ap 2002. un 2003. gadu saveida kārtībā šīspuses ceļus, nu tie ir labu labie. Tad izrādījās, ka viens ceļa posms iet pa veco mazbānīša līniju. Atrastā 60 cm platā dzelzceļa metāla gulšņa apakšā gadskaitlis – 1909 un uzraksts “Pribaltijskije Žeļezniye Dorogi”.

Bet ko darīt ar ceļu nosaukumiem?

Daudzi meža ceļi nosaukti senajos vārdos, kas atrasti vecās kartēs, mežierīcības dokumentos, no-skaidroti sarunās ar vietējiem iedzīvotājiem. Cik labi, ka tiek ievērotas vecās tradīcijas, tādi seni nosaukumi lielo mežu padara tuvāku, saprotamāku un vieglāk izstaigājamu.

Toreiz izdevās atrast vecās Latvijas brīvvalsts laika kartes, kurās jau bija minēts šis noslēpumainais nosaukums – Berlīnes krustojums. Tad nu atlika tikai izveidot vietai piemērotu noformējumu – senlaicīgu ceļa stabu, uzbūvēt lapenīti, kur piesēst un ļauties fantāzijai.

Domas aizklīst vēl tālākā pagātnē, mēģinot iztēloties šīspuses mežu kādreizējo rosīgo saimniecisko dzīvi. Vēl ne tik senā pagātnē blakus Būdas ceļam, kas nosaukumu ieguvis no kādreizējām Būdas mājām, zirgi griezuši lubiņu plēšamo mašīnu. Strādnieki redz – zirgiem kājas asiņo. Kas tad nu! Parakņājušies un atraduši daudz visdažādāko krāsu un formu stikla pudeļu lausku ar uzrakstiem “Sundezel 1820”. Var secināt, ka Suntažu Glāžšķūnī muižas vajadzībām uzbūvēta stikla kausēšanas vieta, te pūstas stikla pudeles, tātad bijis arī spirta brūzis, lai ražotu to, ar ko pudeles piepildīt. Un ne tikai. Bijis ķieģeļceplis, skola, veikals, citiem vārdiem sakot – dzīve šajā mežiem bagātajā pusē savulaik kūsāt kūsājusi.



## Brandenburgas bānītis un Briežulīči

Meklējot atbildi uz jautājumu, kā radies neparastais vietas nosaukums Berlīnes krustojums, izdevās noskaidrot dažu citu, jaunāku vietvārdu izcelšanās vēsturi. Seno, vēsturisko nosaukumu saglabāšana ir svēta lieta, bet reizēm tā gribas pajokoties! Vaininieks arī atrasts. Jānis Grīslis atzinās, ka izdomājis nosaukumu Brandenburgas bānītis, lai nejuktu visi mazie celiņi un kādreizējie mazbānīša atzari. Kur Berlīne, tur nav tālu jāmeklē arī Brandenburga.



Briežulīču nosaukums ūdensņemšanas vietai gan radies citādi – lai izrādītu cieņu senam, bet neaizmirstamam notikumam. Izrādās, ka te savulaik Suntažu mežzinis Pēteris Līcis nošāvis šajā pusē pirmo briedi. Un kādu briedi! Piecpadsmit žuburu! Latvijā uz to brīdi pirmā desmitnieka trofeja!

Tagad uz dzīvi šajā apkaimē iekārtojies mazais ērglis, dīķī mājo līdakas, vēži un pārgudras, drošas pīles, kas zina – te var droši peldēt, te nedrīkst šaudīties, te taču mīt ērglis!

Tā rodas jauni nosaukumi.

Tomēr tik un tā ļoti gribētos uzzināt, kāpēc tieši par Berlīnes krustojumu nosaukta šī vieta dziļi mežā? Varbūt jūs zināt?

Taču arī mūsdienās rodas jaunas leģendas, kuras pēc simt gadiem varbūt stāstīs kā romantisku mīlas stāstu.

Reiz, pavisam nesen, kad jauni cilvēki sāka iepazīties internetā, kāds puisis un meitene savu pirmo satikšanos sarunāja nevis pie Laimas pulksteņa Rīgas centrā, bet Berlīnes krustojumā. Abi atrada šo neparasto vietu, satikās, iepazīnās arī klātienē un iepatikās viens otram. Jau gadu abi ir kopā un savas īstās satikšanās jubileju atzīmē... nu protams, satiekoties Berlīnes krustojumā.

# Īsta atpūta dabā - nāc!

## Atpūtas un tūrisma centrs "Spāre"

"Dumbri", Ģibuļu pagasts, Talsu novads, LV-3298  
Tālrunis 26669099



## Atpūtas un tūrisma centrs "Ezernieki"

"Ezernieki", Indrāņu pagasts, Lubānas novads, LV-4830  
Tālruni 26671421, 27840643, 26666090



## Pokaiņu mežs

Senpokaiņi, Naudītes pagasts, Dobeles novads, LV-3724  
Tālruni 63729177, 63726212



## Kalsnavas arborētums

Jaunkalsnava, Kalsnavas pagasts, Madonas novads, LV-4860  
Tālruni 64826568, 29233063, 27841099



## Vijciema čiekurkalte

Mežmuiža, Vijciema pagasts, Valkas novads, LV-4733  
Tālrunis 26478620



## Tērvetes ūdenskrātuve

Tērvetes pagasts, Tērvetes novads, LV-3730  
Tālrunis 26115333



[www.mammadaba.lv](http://www.mammadaba.lv)

[www.latvia.travel](http://www.latvia.travel)